

บทความวิจัย (Research Article)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต

THE NEEDS OF DEVELOPING PRIMARY SCHOOL ACADEMIC MANAGEMENT BASED ON THE CONCEPT OF FUTURE LEADERSHIP SKILLS

Received: March 22, 2021

Revised: April 9, 2021

Accepted: April 11, 2021

จินดา สรรพสิทธิ์^{1*} พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์² และเพ็ญวรา ชูประวัติ³
Jinda Sonprasit^{1*} Pruett Siribanpitak² and Penvara Xupravati³

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย^{1,2,3}Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: jindasonprasit@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 27,414 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 394 โรงเรียน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและการสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 788 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,182 คน รวมทั้งสิ้น 1,970 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล รองลงมาคือ ทักษะการสร้าง ความมั่นใจในตนเอง และทักษะการปรับตัว ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล รองลงมาคือ ทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ และทักษะการสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม ตามลำดับ 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต จำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาการวัดและประเมินผล (PNI_{modified} = 0.127) รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.117) และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (PNI_{modified} = 0.085) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (PNI_{modified} = 0.140) รองลงมาคือ การพัฒนาทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (PNI_{modified} = 0.137) และการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (PNI_{modified} = 0.116) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น การบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ทักษะภาวะผู้นำในอนาคต

Abstract

The purpose of this research was to study the current and desirable condition of primary school academic management and to analyze the priority needs of developing primary school academic management based on the concept of future leadership skills. This research applied a quantitative approach. The population were primary schools under the office of the basic education commission, total of 27,414 schools. The sample were 394 primary schools, selected by applying stratified random sampling, and simple random sampling. The key respondents were 1,970 people including 788 school administrators and 1,182 teachers. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, means, standard deviation, and $PNI_{modified}$. The research result was as follows 1) the current condition of primary school academic management based on the concept of future leadership skills; overall at a high level, classified with regards to academic management, it was found that the highest average was the development of teaching and learning, followed by the development of measurement and evaluation and the development of the school curriculum, respectively. When classified by future leadership skills, it was found that the highest average were interpersonal communication skills, followed by self-confidence skills, and adaptive skills, respectively. The desirable; overall at a highest level, classified with regards to academic management, it was found that the highest average was the development of measurement and evaluation, followed by the development of the school curriculum, and the development of teaching and learning, respectively. When classified by future leadership skills, It was found that the skills with the highest average were interpersonal communication skills, followed by inspiring skills, and innovation skills based on morality and ethics, respectively and 2) The priority needs of developing primary school academic management based on the future leadership skills classified with regards to academic management; overall, the highest priority needs index fell on the development of measurement and evaluation ($PNI_{modified} = 0.127$), the development of the school curriculum ($PNI_{modified} = 0.117$) and the development of teaching and learning ($PNI_{modified} = 0.085$), respectively. When classified with the future leadership skills; overall, the highest priority needs index fell on the critical thinking skills ($PNI_{modified} = 0.140$), the strategic planning skills ($PNI_{modified} = 0.137$) and the creative problem-solving skills ($PNI_{modified} = 0.116$), respectively.

Keywords: Priority Needs, Primary School Academic Management, Future Leadership Skills

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการใช้ชีวิตท่ามกลางปัญหาที่มีความซับซ้อน (Complexity) ที่ต้องพบเจอโดยไม่คาดคิด (Unexpectedly) และปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบเชื่อมโยงไปทั่วโลก อาทิ ภาวะอากาศเป็นพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5: Particulate Matter ขนาด 2.5 ไมโครเมตร) หรือโรคระบาดที่เกิดจากเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ สังคม การปกครอง สิ่งแวดล้อม ตลอดจนเทคโนโลยี อย่างฉับพลันทันใด จนอาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์เหล่านี้เป็นการทดสอบถึงความพร้อมและทักษะของผู้นำจากประเทศต่างๆ ว่าจะสามารถตอบสนองหรือรับมือกับผลกระทบได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร

เมื่อ “ผู้นำ” คือคนสำคัญที่จะนำพาประเทศชาติและพลเมืองให้สามารถเผชิญกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาผู้นำให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตทั้งด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตนั้นจึงสำคัญ

อย่างยิ่ง ทั้งนี้จากผลการสำรวจของ Deloitte (2016) พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำแบบดั้งเดิมนั้นไม่ได้สร้างผู้นำได้รวดเร็วเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่นเดียวกับผลการสำรวจของศูนย์เพื่อผู้นำสร้างสรรค์ (Center for Creative Leadership) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความท้าทายที่ผู้นำต้องเผชิญกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในขณะที่วิธีการที่ใช้พัฒนาผู้นำยังคงเหมือนเดิม (Petrie, 2011)

Bennis (1991) กล่าวว่า ภาวะผู้นำไม่ได้เป็นสิ่งที่มีความแต่กำเนิดแต่เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ เช่นเดียวกับ Charoenwongsak (2007) ที่กล่าวถึงการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำว่า การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการสั่งสม ประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจ การหล่อหลอมลักษณะชีวิต และการฝึกฝนทักษะในด้านต่างๆ เป็นระยะเวลานาน ทักษะภาวะผู้นำจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้เพียงการอ่านหนังสือพัฒนาทักษะ หรือจากการไปอบรมนั่งฟังบรรยายในห้องเรียนเท่านั้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสนับสนุนผลการวิจัยด้านประสาทวิทยาที่แสดงให้เห็นว่า “ภาวะผู้นำควรเริ่มฝึกฝนตั้งแต่วัยเยาว์” (Ochsner, 2015, p. 2)

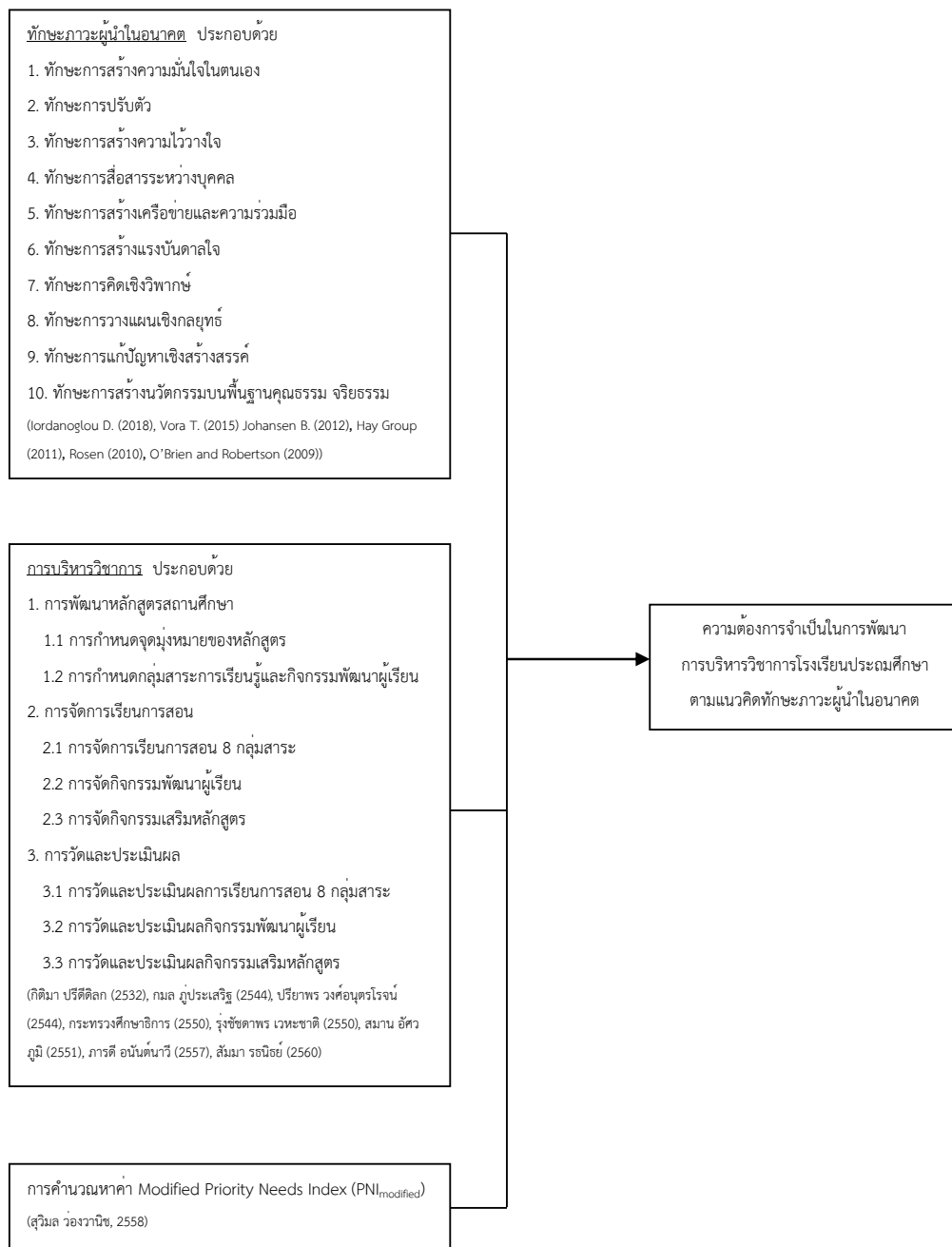
ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งมาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันในยุค VUCA คือ วิกฤตเด็กและเยาวชนขาดภาวะผู้นำ โดย Charoenwongsak (2007) กล่าวว่า “เด็กและเยาวชนจำนวนมากขาดมุมมองความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของการเป็นผู้นำ ขาดวุฒิภาวะและทักษะในการเป็นผู้นำ ใช้ชีวิตให้ไหลไปตามกระแสค่านิยมที่ผิดเพี้ยนของสังคม อาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะผู้นำเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการนำทิศทางและพัฒนาประเทศไปในทางที่เหมาะสม” จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการใหม่ๆ หรือนวัตกรรมเพื่อมาพัฒนาทักษะภาวะผู้นำให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคต

เมื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และด้วยเหตุที่โรงเรียนเป็นองค์กรหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน หน้าที่หลักของโรงเรียนคือการบริหารวิชาการ ซึ่งครอบคลุมการดำเนินกิจกรรมทุกเรื่องอันจะส่งผลให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงควรเริ่มจากการพัฒนาการบริหารวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาการวัดและประเมินผล ที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาวะผู้นำในอนาคต ได้แก่ ทักษะการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง ทักษะการปรับตัว ทักษะการสร้างความรู้สึกร่วมใจ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และทักษะการสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้นำเพื่อให้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการสำหรับผู้เรียนในวัยประถมศึกษา อันเป็นช่วงวัยที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญของการจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคตอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 27,414 โรงเรียน (Office of the Basic Education Commission, 2019)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 394 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้แก่ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 183 เขตฯ ละ 4 โรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน (เล็ก กลาง

ใหญ่ และใหญ่พิเศษ) ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 732 โรงเรียน จากนั้นสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ จำนวน 394 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 394 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 394 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 394 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 394 คน และ ครูผู้สอนกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 394 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,970 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ทักษะภาวะผู้นำในอนาคต และการสร้างแบบสอบถาม

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและข้อคำถามในการสอบถามให้มีความชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบตอบสนองคู่

3.3 ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์

3.4 นำแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างแนบกับแบบสอบถามและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามจำนวน 80 ข้อ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า $IOC \geq 0.8$ จากนั้นนำเสนอผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 20 คน แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 จึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการนำส่งให้ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แนบไปพร้อมกับแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 ฉบับ ส่งทางไปรษณีย์ โดยแนบซองเปล่าที่ติดดวงตราไปรษณียากรเรียบร้อยแล้วไปด้วย เพื่อให้สามารถส่งแบบสอบถามกลับคืนมาได้ทันทีที่ตอบแบบสอบถามเสร็จ โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและตอบกลับภายใน 3 สัปดาห์

4.3 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 1,940 ฉบับ อัตราตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 98.48 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 1,970 ฉบับ และดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถามเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังรายละเอียดต่อไปนี้

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต มีดังนี้

4.51- 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51- 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51- 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการให้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51- 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการให้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการให้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นและจัดลำดับตามค่า $PNI_{modified}$ โดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) ตามสูตรการคำนวณค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) แบบปรับปรุง

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต จำแนกตามการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.100$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.127$) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.086$) และ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.080$) ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.544$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.604$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.556$) และ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.476$) ตามลำดับ

1.3 ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.127$) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.117$) และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.085$) ตามลำดับ

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต จำแนกตามการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา

การบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.080 (0.554)	4.556 (0.361)	0.117	2
2. การจัดการเรียนการสอน	4.127 (0.575)	4.476 (0.428)	0.085	3
3. การวัดและประเมินผล	4.086 (0.557)	4.604 (0.279)	0.127	1
รวม	4.100 (0.563)	4.544 (0.355)	0.108	-

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต จำแนกตามทักษะภาวะผู้นำในอนาคต

2.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.100$) เมื่อพิจารณารายทักษะ พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.215$) รองลงมาคือ ทักษะการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.202$) และ ทักษะการปรับตัว ($\bar{X} = 4.189$) ตามลำดับ

2.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.544$) เมื่อพิจารณารายทักษะ พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.602$) รองลงมา คือ ทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.588$) และ ทักษะการสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.586$) ตามลำดับ

2.3 ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ($PNI_{modified} = 0.140$) รองลงมา คือ การพัฒนาทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($PNI_{modified} = 0.137$) และการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.116$) ตามลำดับ

ตาราง 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต จำแนกตามทักษะภาวะผู้นำในอนาคต

ทักษะภาวะผู้นำในอนาคต	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. ทักษะการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง	4.202 (0.481)	4.581 (0.314)	0.090	10
2. ทักษะการปรับตัว	4.189 (0.471)	4.581 (0.331)	0.093	8
3. ทักษะการสร้างความรู้เข้าใจ	4.104 (0.524)	4.520 (0.358)	0.101	7
4. ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล	4.215 (0.526)	4.602 (0.349)	0.092	9
5. ทักษะการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	4.127 (0.539)	4.561 (0.357)	0.105	5
6. ทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ	4.152 (0.555)	4.588 (0.328)	0.105	5
7. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์	3.898 (0.661)	4.443 (0.399)	0.140	1
8. ทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์	3.898 (0.672)	4.432 (0.408)	0.137	2
9. ทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์	4.077 (0.601)	4.551 (0.356)	0.116	3
10. ทักษะการสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม	4.140 (0.601)	4.586 (0.351)	0.107	4
รวม	4.100 (0.563)	4.544 (0.355)	0.108	-

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่นำเสนอตามลำดับข้างต้น มีข้อค้นพบบางประการที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัด

และประเมินผล และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kraivin (2019) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วอยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วที่อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการบริหารโรงเรียนยังมีความต้องการที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นและให้เป็นไปตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำในอนาคต อาจเนื่องมาจากประเทศชาติมีความต้องการให้สถานศึกษาผลิตเยาวชนที่มีศักยภาพในด้านภาวะผู้นำมากกว่านี้ ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน ต่างก็คาดหวังให้โรงเรียนพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคตให้ถึงระดับมากที่สุด จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาให้บรรลุตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้ สภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำในอนาคตมากกว่าที่กำหนดเป้าหมายไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำ ถือเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้นๆ ซึ่ง Kraivin (2019) ได้กล่าวไว้ว่า หากสามารถสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำลงไปในรายวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ การพัฒนานักเรียนในด้านภาวะผู้นำจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต จำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาการวัดและประเมินผล อาจเป็นเพราะการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (Ministry of Education, 2014, p. 2-4) ยังไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในอนาคตได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kraivin (2019) ที่พบว่า กลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีภาวะผู้นำอย่างคล่องแคล่วนั้น กลยุทธ์หลัก คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน

เมื่อจำแนกตามทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwatthanaphong (2015, pp. 266-267) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ยังคงมีความเห็นว่าผู้เรียนควรต้องได้รับการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ อันเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งของผู้นำในการเผชิญกับปัญหาในโลกยุคศตวรรษที่ 21 อันซับซ้อนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรเร่งวางแผนพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตาม แนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคตอย่างจริงจัง โดยส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาวะผู้นำในอนาคตอย่างแท้จริง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาวะผู้นำในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

1.3 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการออกแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระ การวัดและประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา เรื่อง นวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดและประเมินผล เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต

2.2 ควรศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ในองค์ประกอบย่อยมีความต้องการจำเป็นสูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2563 จึงขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอย่างสูง ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้

References

- Bennis, W. (1991). Learning some basic truisms about leadership. *National Forum*, 71(1), 12-15.
- Charoenwongsak, K. (2007). “Leadership” can be created in your youth. Retrieved 16 August 2019, from <http://www.kriengsak.com> [in Thai]
- Deloitte. (2016). *the new organization: different by design*. Retrieved May 3, 2019, from <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/HumanCapital/gx-dup-global-human-capital-trends-2016.pdf>
- Iordanoglou, D. (2018). Future trends in leadership development practices and the crucial leadership skills. *Journal of Leadership, Accountability and Ethics*, 15(2), 118 - 129.
- Kraivin, P. (2019). *Private school management strategy for secondary education level according to the concept of developing students to have leadership fluently* (Doctoral Dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Malithong, K. (2000). *Educational technology and innovation* (2nd ed.). Bangkok: Arun Printing. [in Thai]
- Ministry of Education. (2014). *Guidelines for measuring and evaluating learning outcomes according to the Basic Education Core Curriculum BE. 2551* (4th ed.). Bangkok: Publishing House of Agricultural Cooperatives Association of Thailand. [in Thai]
- Ochsner, K. (2015). Pick stars early and transition them better. *Paper presented at the 2015 NeuroLeadership Summit*, New York.
- Office of Academic and Educational Standards. (2010). *Guidelines for organizing student development activities according to the curriculum Center of Basic Education 2008* (2nd ed.). Bangkok: Publishing House of Agricultural Cooperatives of Thailand. [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2019). *Organization structure*. Retrieved 6 April 2020, from <https://www.obec.go.th/about/organizational-structure>. [in Thai]
- Petrie, N. (2014). *Future trends in leadership development*. Center for Creative Leadership white paper.
- Phuprasert, K. (2001). *Academic administration in educational institutions*. Bangkok: Tips Publication. [in Thai]

- Prididilok, K. (1989). *Administration and supervision of preliminary studies*. Bangkok: Aksara Pipat. [in Thai]
- Suwatthanaphong, A. (2015). Academic management strategies for enhancing cognitive thinking skills criticism of secondary school students (Doctoral dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Wehachat, R. (2007). *Academic administration of basic education institutions*. Songkhla: Thaksin University Book Center. [in Thai]
- Wongwanich, S. (2015). *Needs evaluation research necessary* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Wonganutarot P. (1992). *Academic administration*. Bangkok: Bangkok Auxiliary Media Center. [in Thai]
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introduction analysis*. New York: Harper & Row.